

Vergaderjaar 2020–2021

34 919

Defensienota

Nr. 80

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 juni 2021

Volgens de huidige planning zal Defensie op 30 juni a.s. (met eventueel een uitloop naar 1 juli) voor de eerste keer een militaire satelliet, de BRIK II, in een baan om de aarde laten brengen. De BRIK II is een nanosatelliet, bestaande uit zes kubusvormige elementen van ieder tien bij tien centimeter. De hoofd-doelen van de BRIK-II zijn het demonstreren van de relevantie van *small satellite* technologie voor militaire toepassingen en het opdoen van kennis en ervaring met het ontwikkelen en opereren van satellieten binnen Defensie. Met een succesvolle lancering wordt een in 2017 ingezet traject voltooid. In dat jaar ondertekenden de Technische Universiteit Delft, het Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum (NLR), het bedrijf Innovative Solutions in Space (ISISPACE) en Defensie een contract voor de lancering van een nanosatelliet.

Het ontwikkelen en in de ruimte brengen van de Brik II is een voorbeeld van de goede samenwerking tussen Nederlandse kennisinstituten, industrie en Defensie (Gouden Driehoek). Deze ontwikkeling sluit goed aan bij het eerder ingezette Missiegedreven Technologie en Innovatiebeleid¹ (*Missie Veiligheid in en vanuit de Ruimte*). In dat document is geschreven dat «*Nederland in 2030 een operationeel inzetbare ruimtevaartcapaciteit voor Defensie en Veiligheid heeft. Ruimtevaart-capaciteit omvat in deze definitie zowel satellieten, infrastructuur op de grond als de mogelijkheid van informatieverwerking.*»

Defensie is vanwege diverse beleidsdossiers al jaren bezig met de ruimte en volgt actief de actuele ruimte gerelateerde ontwikkelingen niet alleen in NAVO- en EU-verband, maar ook de activiteiten van landen zoals China en Rusland. Daarbij zien we dat het militair gebruik van de ruimte mondiaal is toegenomen en dat de ruimte steeds belangrijker is geworden. Het door de NAVO en Nederland erkennen van de ruimte als vijfde militair domein (naast land, zee, lucht en cyber) is hiervan een voorbeeld. Tegelijkertijd is

¹ Brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat van 17 oktober 2019, Kamerstuk 33 009, nr. 81

onze krijgsmacht in toenemende mate afhankelijk geworden van de ruimte. Het gaat daarbij met name om het gebruik van satellieten die essentieel zijn voor de communicatie, positiebepaling, navigatie, observatie en *Intelligence, Surveillance and Reconnaissance* bij het informatie-gestuurd optreden van onze strijdkrachten. De relevantie hiervan is in de Defensienota 2018, de Defensievisie 2035 en in de Strategische Kennis- en Innovatieagenda 2021–2025 beschreven.

Het belang van het militair gebruik van de ruimte wordt ook onderkend op het gebied van onderzoek en technologieontwikkeling. Op dat terrein werkt Defensie nauw samen met de hoogwaardige Nederlandse kennisinstututen en ruimtevaart-sector, onder andere in het kader van de Missie Ruimte van de Kennis- en Innovatieagenda Veiligheid. Zo wordt internationaal bijvoorbeeld samengewerkt met Noorwegen om volgend jaar twee identieke microsattelieten in een baan om de aarde te brengen. Ook werken we nauw samen met de Verenigde Staten (VS), o.a. via het *Responsive Space Capabilities Memorandum of Understanding*². Een onderdeel van die samenwerking heeft betrekking op *small satellites* waarbij de VS onze activiteiten om via nano- en microsattelieten militair-relevante informatie te verzamelen met belangstelling volgen. Ook door andere departementen is de importantie van de ruimte beschreven met o.a. de door het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat uitgebrachte Nota ruimtevaartbeleid en het door het Ministerie van Buitenlandse Zaken uitgebrachte ruimteveiligheidsbeleid.

Defensie onderkent het grote belang van de ruimte en ontwikkelt een Defensie Ruimte Agenda met daarin keuzes ten aanzien van ambities en middelen die Defensie richting 2035 ziet voor het gebruik van het ruimtedomein. Deze agenda zal na de zomer aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

De Minister van Defensie,
A.Th.B. Bijleveld-Schouten

---

² Het RSC MoU is een overeenkomst tussen 11 landen: Australië, Canada, Duitsland, Italië, Nederland, Nieuw Zeeland, Noorwegen, Spanje, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en Zweden) die de samenwerkings-mogelijkheden onderzoeken op het terrein van *small satellites, communication technologies and responsive launch options*.